

SLOVENSKI

Poročevalac

Izdaja in tiska Časopisno-založniško podjetje Slovenski poročevalac. — Direktor: Rud. Janžura — Glavni in odgovorni urednik: Sergej Vošnjak. — Za tisk odgovarja Franc Plevč. — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica šte. 1 in 2. telefon šte. 22-522 do 22-528. — Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica šte. 1/II, telefon šte. 22-522 do 22-528. — Oglasi: oddelček: Ljubljana, Titova cesta št. 7, telefon št. 21-923, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-832. — Poštni predal št. 29. — Tekoči red št. 80-KB s Z-357. — Mesečna naročnina 250 din.

MOLLETOVE TEZAVE V SKUPSCINI

Eden nepričakovano v Parizu

Britanskega premiera spremlja tudi zunanji minister Selwyn Lloyd — V Parizu bosta ostala samo čez noč — Menijo, da so nastali novinesporazumi med francosko in britansko vlado

Pariz, 16. okt. (AFP). Iz zanesljivih virov se je zvedelo, da je britanski predsednik Eden danes popoldne prispel v Pariz na razgovore s francoskim predsednikom Guyem Molletom in ministrom za zunanje zadeve Pineaujem. Z njim je tudi ministar za zunanje zadeve Selwyn Lloyd. Razgovorjali se bodo med večerjo, ki jo bo francoski predsednik priredil na čast svojim gostom, ter po večerji. Anthony Eden in Selwyn Lloyd se bosta vrnila v London jutri zjutraj. — Nenaden prihod britanskega predsednika v Pariz daje slutiti o novih resnih nesporazumih med francosko in britansko vlado glede najvažnejših vprašanj dneva — Bližnjega zohoda, suške krize in izraelsko-arabskega spora.

Pariz, 16. okt. (AFP). Splošna parlamentarna debata o domači in zunanji politiki francoske vlade se je začela

Koča Popović se vrača

PARIZ, 17. okt. (AFP). — Jugoslovanski državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović, ki je zastopal Jugoslavijo v Varsovi, se vrača v Jugoslavijo. V Varsovi je bil danes popoldne v Parizu. V Parizu bo ostal dva dneva, nato pa bo nadaljeval pot v Jugoslavijo.

Favzijevo pismo

Egiptovski zunanji minister kritizira Edenovo izjavo in zahteva, da o njegovih pripombah obvesti vse članice VS

KAIRO, 16. okt. Egiptovski minister za zunanje zadeve Mahmud Favzi je poslal predsedniku Varnostnega sveta, francoskemu delegatu Cornut-Gentilu pismo, v katerem pravi, da so nedavne izjave britanskega premiera Edena »v nasprotju s priporočili, ki jih je Varnostni svet dal med suško debato«. Favzi piše, da je Edenova izjava o tem, »da ni izključena uporaba sile«, zelo nesrednja izjava. Opozoril je na škodljivost takih izjav v trenutku, ko so se zunanji ministri Velike Britanije, Francije in Egipta sporazumeli o šestih načelih za rešitev suškega spora.

zahteva resolucija Varnostnega sveta, temelječa na šestih načelih, ki jih je Varnostni svet dal med suško debato.

Po sedmih mesecih

Trst, 16. okt. Po sedmih mesecih prisilnega premora je Slovensko narodno gledališče iz Trsta ponovno gostovalo v Gorici za otroško igranje »Janko in Metka«. Gostovanje je bilo za goriske Slovence velik dogodek, saj so se 7 mesecev borili za to, da so izposlovali od generalnega ravnanstva za gledališča pri predsedstvu vlade dovoljenje za ponovno gostovanje Slovenskega gledališča iz Trsta v Gorici. Predstavo so bili plodni in koristni, je dejal Šepilov, ni pa hotel povedati, če sta s Pineaujem govorila tudi o Suez.

Novo v Adenauerjevi vladi

(Od posebnega dopisnika »Politike« in »Sloven. poročevalca«)

BERLIN, 16. okt. Po razgovorih med predsednikom republike Heussom in kancelijem Adenauerjem so danes v Bonn končno objavili uradni komunikacije o rekonstrukciji zahodnonemške vlade, v katerem so v glavnem potrjena že znana ugibanja. Štirje ministri, ministri za obrambo Blank, pravosodni minister Neumayer, Krafft in Schäfer — ministri brez listine — so izpadli iz vlade, ki šteje sedaj 16 ministrov. Na mesto Kraffta in Schäfera noče stopiti nihče. Kakor so že sporočili, bo dosedajni minister za atomsko energijo Franz Josef Strauss zamenjal Theodora Blanka na položaju ministra za obrambo, medtem ko bo dosedajni minister za posle Bundesrata Von Merkat prevzel resor ministra za pravosodje.

Novo lista bo torej po rekonstrukciji izgledala takole: zvezni kancelier Adenauer, vicekancelier Blücher, minister za zunanje zadeve von Brentano, minister za vojsko Strauss, minister za zunanje zadeve von Brentano, minister za vojsko Strauss, minister za notranje zadeve Schröder, minister za gospodarstvo Erhardt, minister za finance Schäffer, minister za splošna nemška vprašanja Kaiser, minister za prehrano Lübke, minister za »begunce« Oberlander, minister za družine Würmeling, minister za stanovanjsko izgradnjo Preusker, minister za promet Seeborn, minister za pravosodje in posle Bundesrata von Merkat in minister za atomsko energijo in pošto Balke. Edino, kar preeneča na novi listi vlade je, da je Blücher ostal vicekancelier. On je namreč skupno z uporniki iz nekdanje svobodne demokratske stranke ponudil ostavko zveznemu kancelierju in tu so mislili, da bosta von Bren-

Dehlerjeve svobodne demokratske stranke in bloka beguncer je nekaj ministrov — članov teh dveh strank — ostalo v vladi, četudi niso imeli več podpore svojih strank. Razen tega je kancelier že zdavnaj želel zmanjšati število svojih ministrov in tako povečati sudarno silo vlade, katere glavna naloga v prihodnjih 11 mesecih je, delati na tem, da dobi večino pri parlamentarnih volitvah, ki bodo septembra prihodnje leto. Bolj kakor ta vest iz Bonna, katere ugotovitve so bila v glavnem že znane, pa je danes zanimal javnost drug dogodek — izvolitev kölnske študentke Petre Schurmannove za miss sveta 1956.

Diplomatski stiki Grčija - Madžarska

Budimpešta, 16. okt. Kakor poročila madžarska časopisna agencija, sta se LR Madžarska in Grčija sporazumeli, da bosta odprli konzulat v Atenah in Budimpešti.

Riddleberger pomočnik zunanje ministra

Washington, 16. okt. (AFP) Predsednik ZDA Eisenhower je danes imenoval dosedanega veleposlanika v Jugoslaviji Riddlebergerja za pomočnika ministra za zunanje zadeve za evropska vprašanja. Njegov predhodnik je bil Livingston Merchant, ki je imenovan za veleposlanika ZDA v Kanadi.

VREME

Stanje 16. oktobra: Hlad nad Evropo zajema področje visokega pritiska. Slabotne frontalne mornje potekajo čez Nemčijo proti Balkanu in povzročajo povečano oblačnost. Napoved za sredo: Delno oblačno vreme in prehodna pooblačitev. Jutranja temperatura od 2 do 6. v Primorju okoli 10. Najvišja dneva od 14 do 18 stopinj. C. Zjutraj in delno popoldne po kotlinah megla.

Socialistični poslanec Conte je kot prvi govornik dejal, da poslanci »nimajo namena soditi vlade«, pač pa bi le radi potrebna pojasnila. Razen radikalne stranke, ki je z odepitvijo desnega krila ostala edina enotna meščanska stranka, so vse parlamentarne stranke močno neeotne glede ocene vladne politike, zlasti glede Suez in Alžira. Neodvisni poslanec desnice Legendre je rekel vladi, naj pove ameriškim državljanom, »da so Francijo mnogo bolj zadele ameriške izjave kot pa ukrepi Naserja«. Po mnenju tega poslanca, ki mu je pritrjevala desnica, je bilo vladno stališče do Egipta popolnoma pravilno. »Toda kako si

Nadaljevanje ameriške pomoči Jugoslaviji

Washington, 16. okt. Kot poročila ameriška informacijska služba, je predsednik ZDA Eisenhower obvestil senat in predstavniki dom, da je izdal odlok o nadaljevanju gospodarske in delne vojaške pomoči Jugoslaviji. Tanjug je izvedel, da odlok predsednika Eisenhowerja proučujejo v Beogradu s pozornostjo.

Razgovori o naši industriji aluminija

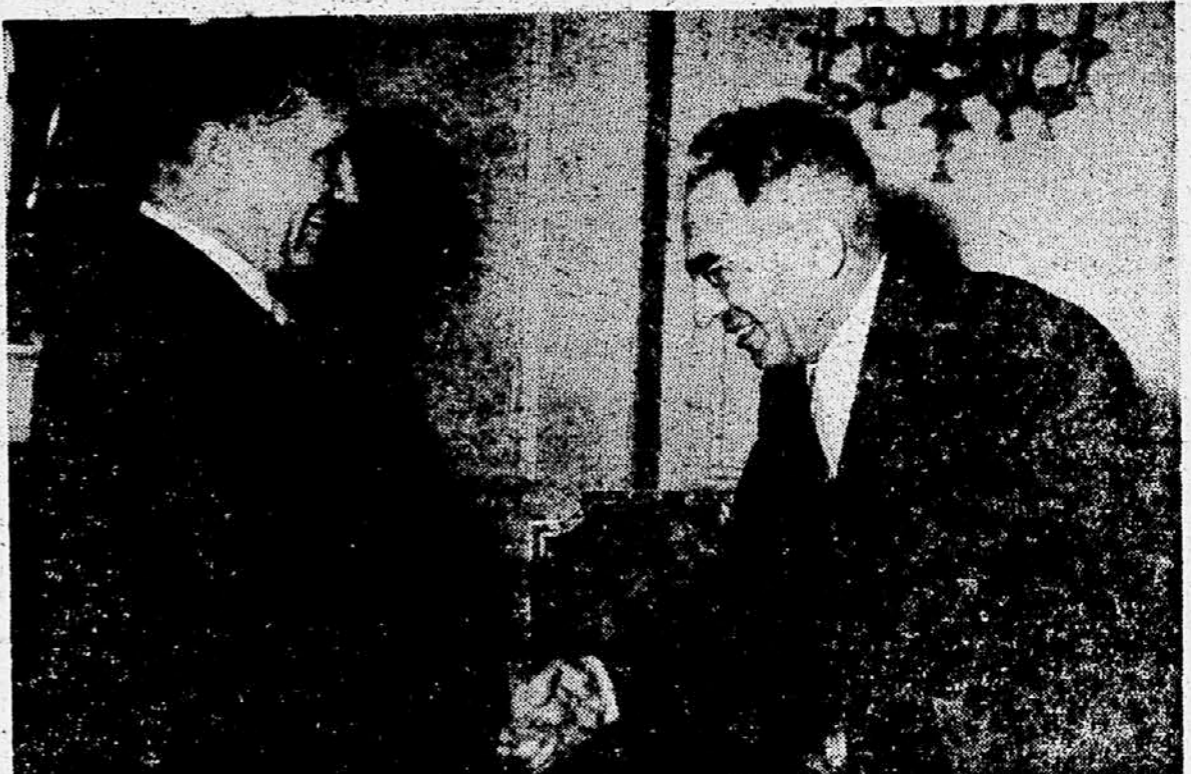
BEOGRAD, 16. okt. (Tanjug) Direktor investicijske banke Arvustin Papić, ki je v Bonnu vodil jugoslovansko delegacijo med razgovori o graditvi in financiranju aluminijske industrije v Jugoslaviji, je izjavil, da so se nemški gospodarstveniki seznanili z naravo proizvodnje aluminija in električne energije v Jugoslaviji in z možnostmi izvoza. Zahodnonemško ministrstvo gospodarstva je organiziralo poseben sestanek jugoslovanske delegacije z zastopniki nemške industrije, ki se zanimajo za dobavo opreme, potrebne za zgraditve aluminijske industrije v Jugoslaviji.

Tudi Šepilov v Parizu

PARIZ, 16. oktobra (Reuter). Vračajoč se iz New Yorka, se je sovjetski minister za zunanje zadeve Šepilov ustavil danes v Parizu, kjer je imel razgovore s francoskim ministrom za zunanje zadeve Pineaujem in generalnim sekretarjem francoskega ministristva za zunanje zadeve Joakom Šepilov je izjavil zastopnikom tiska, da so bili njegovi razgovori s francoskim ministrom iskreni in pristranski in da so po njegovi sodbi dali »velik delež k zbolšanju francosko-sovjetskih zvez«. Razgovori so bili plodni in koristni, je dejal Šepilov, ni pa hotel povedati, če sta s Pineaujem govorila tudi o Suez.

Razen tega so na ločenih sejah obeh zborov obravnavali zakonske predloge o gozdnem skladi, o skladi za pospeševanje kmetijstva, o cestnem in o vodnem skladi ter potrdili sklepni račun LRS za 1957. leto

za pospeševanje kmetijske proizvodnje, ampak tudi za pospeševanje predelave in prometa kmetijskih proizvodov. Ostala dva zakonska predloga pa vnašata nekatere spremembe in dopolnitve k že obstoječima zakonom o vodnem skladi in gozdnem skladi LRS. Zlasti dajeja večje zagotovilo za namenško uporabo skladov. Po novem bo o vsaki spremembi proračunov posameznih skladov mogla sklepati le ljudska skupščina (oziroma LO), ne pa več izvršni svet, kot doslej. Razen o tem, so na republiškem zboru obravnavali poročilo odbora za predloge in pritožbe, katerega zaradi pomembnosti v zvezi s pripravljanim novoga zakona o pokojninah objavljamo posebej. Pri sprejetju zakona o potrditvi sklepnega računa LRS za leto 1955, so ugotovili, da ni bila realizirana proračunska potreba in sicer zaradi zadrževanja nekaterih manjših v večje zadrževanje. Doseženi izdatki in dohodki v lanskem letu so po tem sklepnem računu znašali 8 milijard in 415 milijonov din. Poslanci so sprejeli ta zakon, za tem pa potrdili tudi predračune izdatkov in dohodkov za leto 1956 za gozdni sklad LRS, za skladi LRS za po-

Beograd, 16. okt. (Tanjug). Danes nekoliko pred 11. uro so se nadaljevali razgovori med delegacijo Zveze komunistov Jugoslavije in partijo madžarskih delovnih ljudi. Madžarsko delegacijo vodi prvi sekretar Ernő Gerő, delegacijo Zveze komunistov Jugoslavije pa član sekretariata izvršnega komiteja CK ZKJ Aleksandar Ranković. Danesnji razgovori so bili v postopju CK ZKJ. Med drugim so proučevali vprašanja nadaljnega sodelovanja in poglobitve odnosov med ZKJ in partijo madžarskih delovnih ljudi ter izkušnje v izgradnji socializma v obeh državah. Obojestransko so izrazili željo, da bi z izmenjavo informacij in delegacij dosegli vsestransko medsebojno spoznavanje in proučevanje izkušenj. Izmenjava gledišč med predstavniki obeh partij je potekala v prijateljskem ozračju in odkritem podajanju mnenj o vprašanjih, ki so jih proučevali na sestanku. — Pred začetkom današnjih razgovorov je delegacija partije madžarskih delovnih ljudi položila vence na grob Nezanega junaka na Avall. Pri tem so bili navzoči vsi člani madžarske delegacije in madžarski veleposlanik v Beogradu g. dr. Ferenc Münich. Na Avall so bili tudi člani izvršnega komiteja CK ZKJ Lazar Koliševski, veleposlanik v državnem sekretariatu za zunanje zadeve Jovo Kapičić, namestnik poveljnika mesta Beograda polkovnik Miloš Pavlović, zamestnik šefa protokola DSZZ Miodrag Marković in drugi. — Člani delegacije CK partije madžarskih delovnih ljudi so se danes popoldne sprejeli po Beogradu. Bili so na Kalemegdanu, kjer so si ogledali prvo partizansko orožje in ostanke uničenih okupatorjevih letal in tankov. Nato so si ogledali izložbo na Terazijah, potem pa odšli v kavarno »Terazije« na turško kavo. — Generalni sekretar ZKJ Josip Broz Tito je nocoj priredil v Belem dvorcu sprejem na čast delegaciji CK partije madžarskih delovnih ljudi. Na sliki: Ernő Gerő pozdravlja predsednika Tita po prihodu v Beograd.

NA VČERAŠNJI SEJI LJUDSKE SKUPSCINE SLOVENIJE

Kmetijstvo in obrt

Razen tega so na ločenih sejah obeh zborov obravnavali zakonske predloge o gozdnem skladi, o skladi za pospeševanje kmetijstva, o cestnem in o vodnem skladi ter potrdili sklepni račun LRS za 1957. leto

speševanje kmetijstva, za cestni in vodni skladi LRS. Na skupni seji obeh zborov sta predstavnika Zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo ter Obrtne zbornice Slovenije podala poročilo o delovanju teh zbornic. V poročilu o delu Zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo je bilo med drugim omenjeno, da je doslej opravila zbornica uspešno svojo nalogo, četudi so bile precejšnje težave. Le-te izvirajo iz določene značilnosti našega kmetijstva, ki se še vedno neenakomerno razvija. Zategadelo so zelo različni donosi med kmetijskimi področji. Zelo pomembno družbeno politično in tudi ekonomsko vloga ima kmetijsko zadrugništvo, saj je v Sloveniji skoraj 7000 splošnih kmetijskih združenj. V zadrugstvu je organizacijski problem v tem, da se je malenkostno znižalo število združenj in sicer zaradi zadrževanja nekaterih manjših v večje zadrževanje. Pri tem združevanju pa se je izkazalo, da komercialni povod tega združevanja ni bil povsod koristen; kajti z združevanjem so se povečali le trgovski posli, medtem ko se je poglavitni namen kmetijskega zadrugništva — napredek kmetijstva — precej odmaknil.

Zelo nagel razvoj v kmetijskih združenjih so dosegli v odupovanju kmetijskih pridelkov. Lani je bilo prek kmetijskih združenj odkupljenih nad 70 odstotkov tržnih presežkov iz kmetijstva, letos pa pričakujejo, da bodo odkupili že nad 85 odstotkov vseh tržnih presežkov, doslej pa so že odkupili za več kot 6,5 milijard din. Glede letošnjih investicij v kmetijstvu je bilo poudarjeno v poročilu, da so kmetijske zadrugne investicije iz lastnih skladov okoli 870 milijonov din in v posojilni 167 milijonov din. Na nadaljnji razvoj kmetijstva ima določen vpliv hranilno kreditna služba, ki je doslej obrala že kar precej denarnih sredstev kmetijskih proizvajalcev. Pri združenju je okoli 500 hranilnih odsekov, ki pa so v organizacijskem pogledu precej šibki, kajti vseh razpoložljivih denarnih sredstev pa zadržujejo še mnogo, kar pa za hranilno službo ni pritegnilo. Posebno pomembno vlogo v nadaljnji socialistični preobrazbi vnaša in v povečanju kmetij-

stke proizvodnje imajo socialistična posevstva, ki so svojo proizvodnjo znatno povečala. Na teh posevstih odpade na enega delavca 2,6 ha obdelovalne površine, pridelajo pa na 1 ha povprečno 18 tne pšenice ali 123 tne krompirja. Razen tega so postala posevstva važni proizvajalci kakovostnih semen, sadik in rejci plemenske živine. Zelo ugodno vplivajo na nadaljnji razvoj teh posevstaj krediti, ki jih bodo tudi v letu 1957 potrebovali.

V poročilu Obrtne zbornice je bil podan razvoj te ustanove, ki je morala od ustanovitve do danes opraviti mnogo nalog. V začetku je bil socialistični sektor obrti šele v svojem nastajanju in se zastran tega niso mogli zanimati ljudje iz tega sektorja za delo zbornice. Zato je bilo vodstvo zbornice prepričano bolj ali manj privatnemu obrtništvu. Šeje pozneje, z razvojem socialističnega sektorja so se uveljavili ljudje, ki so se zavzemali za večjo družbeno dejavnost zbornice.

V vsem delu zornice so se kmalu pokazali tudi uspehi. Vendar še pa danes obstaja pomankljivost, ki se kaže v tem, da ni pritegnjen tisti del obrtnikov, ki opravljajo drobne obrtne usluge. To je povzročilo, da v delu zbornice ni bila dovolj upoštevana korist malih delovnih obrtnikov, ki opravljajo zgolj usluge. V obrtništvu moramo razlikovati zasebno obrtništvu, katerega ne smemo vsega presojati kot ekonomsko močne proizvajalce, kajti teh je sorazmerno malo, dasi le-ti tudi sorazmerno izredno visoko zaslužijo.

V poročilu so bili omenjeni kot problemi našega obrtništvu investicije, ki so premikne, zlasti za razvoj tistih obrtnih dejavnosti, ki so uslužnostnega značaja. Razen tega je precej problem delovanje nagrajevanje obrtnih sedavcev, saj je med kvalificiranim delom v obrti in enakim delom v industriji zelo občutna razlika v nagrajevanju. Še bolj pereča pa je vprašanje obrtniškega naraščanja, ki nima dovolj solidne strokovnošolske izobrazbe, ker to onemogoča materialne razmere. Vrednotenje obrtniških del gostuje v drugih poslopih, kar seve vpliva na kakovost pouka. V poročilu je bil tudi omenjen predlog zbornice, da se ustanovi poseben zavod za napredek obrti.

Ljudski poslanci med odmorom

Skrpana tovarna in zavidljiva kvaliteta

Kako je s šolskimi knjižnicami?

V plamenu plinskega gorilnika omeščena steklena cevka, dobiva s pihanjem zaželeno obliko izdelka.

Zgodilo se je na velikem mednarodnem sejmu, ko se je Slovencem, ki je govoril v nemščini s švicarskim naglasom z dokaj široko poznavanjem stvari, ob razstavljeni optični in steklopihaški izdelki. Bil je optični strokovnjak iz Švice in presenečeno ga je, ko je na mikroskopu s 1260 kratno povečavo preučeval tovarniški znak: TOS — Ljubljana. Prav nič se mu ni bilo zdelo čudno, če bi videl na izdelku tovarniško značko svoje nemške konkurence ali pa znak angleške firme Watson, ki zna že več kot stoletno tradicijo. Ni, in zares mu ni šlo v glavo, da bi mogla tako mlada tovarna — komaj sedemletni industrijski otrok — povrh še brez vsake licence napraviti tako tehnično zahteven in dovršen izdelek.

glavna in največja skrb kadri. Kadri za proizvodnjo, potem spet kadri za vzgojo kadrov in ob vseh težavah sta bila dvajseta edina strokovnjaka, ki sta sploh želela videti optično tovarno od znotraj. Na industrijski šoli, se je pod silo razmer dogodilo celo to, da so morali najboljšega učenca drugega letnika postaviti za mojstra učencem prvega letnika. Ljudje pa so se učili in uče se še zdaj, ko se vedno pripravljajo tri in šestmesečne tečaje za strokovno vzgojo kadro.

V sedmih letih se je tovarna povečala na 270 ljudi in od 50.000 dim prometa v 1949. letu, se je naslednje leto promet že desetkratno povečal, 1953. leta je znašal že 80 milijonov, letošnji plan pa znaša 230 milijonov dinarjev.

Od enostavnih spruvel in steklopihaških okrasnih predmetov, je proizvodnja napredovala do najbolj kompliciranih aparatov in laboratorijskih instrumentov. Živosrebrna stikala, neonski napliti in ostali steklopihaški izdelki, so prva leta živeli tovarno in omogočili nagle razvoj optičnega oddelka. V optiki pa je proizvodnja od najbolj navadnih lup napredovala do izdelovanja diaprojektorjev, episkopov, daljnogledov,

šolskih mikroskopov s stoikratno povečavo in do največjega uspeha — do laboratorijskega mikroskopa s 1260 kratno povečavo. TOS izdelke uporabljajo sole, industrija, armija in razni znanstveni, industrijski in zdravniški laboratoriji. Brez optičnih instrumentov se danes več ne izhaja nikjer, ne v zraku, ne na zemlji, niti ne v podmornici pod morskimi gladinami.

Leča, ki je skoraj ne vidiš

Leča, ki jo je delavec od polirnega stroja danes ob 13. uri prinesel v končno kontrolo, so pričeli polirati že večera dopolnine. Kontrolorka pojedini, da bi bila izgotovljena dosti prej, vendar so jo brusili morda samo dve minuti predolgo, pa je pri tem nastala napaka, da je bilo potrebno pričeti s poliranjem skoraj znova. Pri tej končni obdelavi leč, gre za tako silno veliko natančnost, da je nestrokovnjak skoraj ne more domisliti. Merijo na 10 tisočinko milimetra natančno ali kakor to imenujejo v optiki z Newtonovimi krogi. Ljudje v proizvodnji morajo imeti zelo občutljive roke, dobre oči in veliko prakso. Težko si je predstavljati, kako je mogoče iz drobec stekla, ki je za polovico tanjši od bučične glave, narediti najobčutljivejšo lečo, katere premer znaša komaj 6 desetink milimetra. Ko gleda človek s prostim očesom to na drobni igli nakitano lečo, kjer jo obdelujejo, dobi vtis, da je leča le majhna iglica odebeljena. Kako natančno morajo biti stroji, na katerih lečo obdelujejo, je potem jasno.

V oddelku za mikro leče, ni stroj, ki ga poganja delavec z nožnimi pedali, prav ničkaka primitivnost. Povsod po svetu delajo tako, kajti na stroju z električnim pogonom, bi ne bilo mogoče delati dovolj precizno.

Laboratorij v drvarnici, proizvodnja v barakah, skladišča na podstrežju

Doma narejeni stroji in strokovno usposobljeni ljudje, tovarna pa presenetljivo skrpana. Morda bi se tudi tako lahko glasili mednaslov. Ali pa: Tovarna v barakah, kot je ob priliki že napisal nek poklicni kolega.

Na vprašanje, česa si najbolj želite, bi vam v tovarni odvrnili: »Boljši strojev in prostora — vsaj toliko življenjskega prostora, da bi mogli dihati tovarna in ljudje. In res morajo ljudje v steklopihaškem oddelku vdihavati od plinskih gorilnikov zastrupljeni zrak. Poleti se gre. Preprih je sicer neprilicjen, vendar pa se tedaj vsaj vročine gorilnikovega plamena ne občuti tako močno. Pozimi pa, ko so tudi prisiljeni, da se ne zaduše, delati pri odprtih vratih, je vroče le v glavo in roke, vse ostalo telo pa je trdo od mraza. Dobrih ventilacijskih in klimatskih naprav ni — niti centralne kupaže ne. Vsi izdelki so silno občutljivi za spremembe temperature in vendar v oddelku za mikro leče, niti peč ni smejo kuriti ponosi. So pač v stanovanjskih prostorih in stranka ne pustit, da bi nočni dujav stikal tam okrog.

Nič zato, če so morali laboratorij urediti v drvarnici in da pravkar preurejajo za skladišče podstrešne prostore. Proizvodnja teče. Nič zato, če je moral ves življenjski prostor strokovnjaku v laboratoriju za neonsko razsvetljavo odstopiti proizvodnji, tako da mu je ostal le še kvadratni meter površine na mizi in prostor za stol. V konstrukciji se ukvarjajo že s proizvodnjo za leto 1958 in vendar že osvojenih ultra violetnih žarnic, nimatejo kje izdelovati. Vprašanje je, kje bodo delali bilskovne žarnice za fotografiranje, kje episkopove, kje diaprojektorje za projiciranje pri dnevnih svetlobi in ostalo, kar obeta proizvodnji program? Volla in izkušeni kadri so tu peklu uspehi, ki jih ni treba gledati pod mikroskopom; ostalo pa...

njak v laboratoriju za neonsko razsvetljavo odstopiti proizvodnji, tako da mu je ostal le še kvadratni meter površine na mizi in prostor za stol. V konstrukciji se ukvarjajo že s proizvodnjo za leto 1958 in vendar že osvojenih ultra violetnih žarnic, nimatejo kje izdelovati. Vprašanje je, kje bodo delali bilskovne žarnice za fotografiranje, kje episkopove, kje diaprojektorje za projiciranje pri dnevnih svetlobi in ostalo, kar obeta proizvodnji program? Volla in izkušeni kadri so tu peklu uspehi, ki jih ni treba gledati pod mikroskopom; ostalo pa...

V dobi, ko razpravljamo o reformi obveznega šolstva, se odpira nešteto vprašanj. Reformirano šolo vidimo v bodočnosti bistveno drugačno, kakor jo imamo sedaj. Pri tem ne mislimo samo na njeno obliko in organizacijo, temveč v prvi vrsti na vsebino. Na kratko jo označujemo tako, da naj bo življenska in sodobna. S tem mislimo na šolo, ki bo vzgojno-učna ustanova, v kateri bodo mladi ljudje pridobivali vse osnove za svoje življenjske in delo v svoji ljudski skupnosti, skratka, ki se bodo že v šoli vraščali v resničnost, živo življenje in stvarnost. Ob čem in kako?

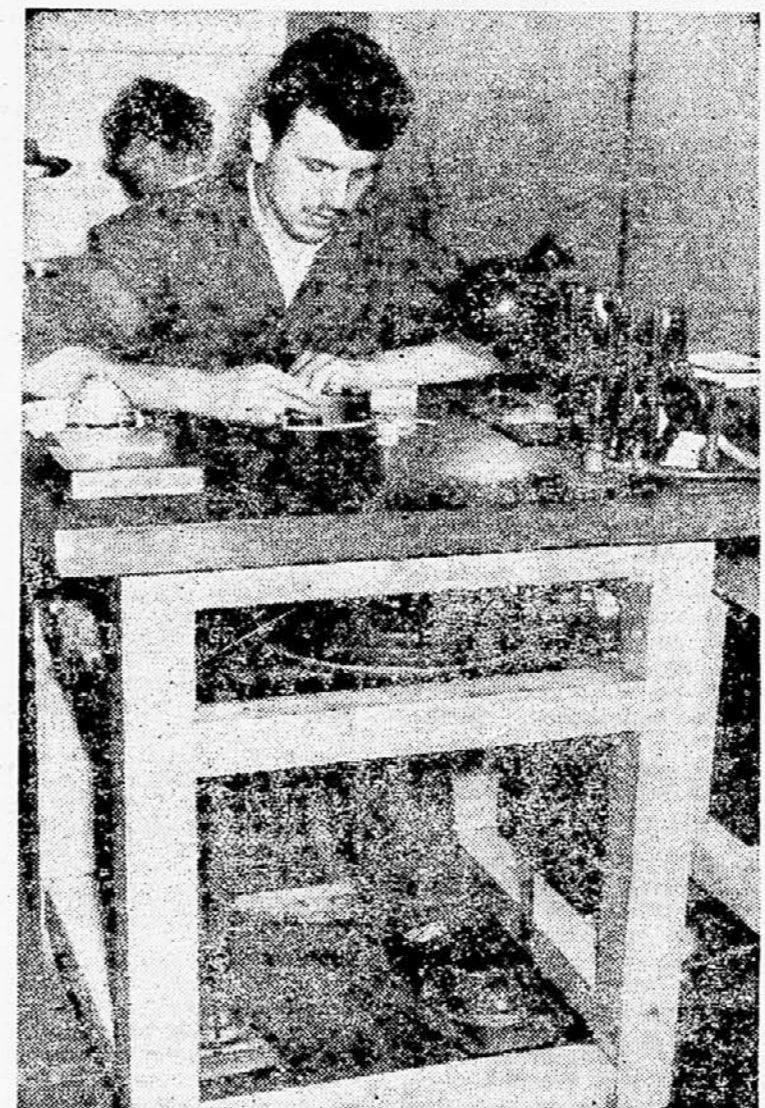
Pogosto in kaj radi postavljamo materialna vprašanja obvezne šole ob stran. Čet, da

se ob njih preveč ustavljajo ljudje, ki jim reforma šole ni preveč pri srcu. Tudi šolskim odborom očitamo, da se preveč zanimajo za materialna, premalo pa za pedagoško-vzgojna in druga šolska vprašanja. — Kolikor se res ukvarjajo le z materialnimi problemi, ki jih je na vsaki šoli dovolj, bi bil očitke seveda upravičeni. Vendar pa bi bili zelo naivni, če bi hoteli razvijati sodobno življenjsko šolo samo z načelnimi razpravami o vsebini vzgojnega dela, morda še o učnih načrtih in učiteljevi izobrazbi. Poleg teh vprašanj je še vse polno drugih, ki niso nič manj važna in bodo šele skupno z vsimi drugimi dala rezultate, kakor si jih želimo. Pri tem mislim zlasti na problematiko notranjega življenja in dela v reformirani šoli, na medsebojne odnose med samo mladino ter mladino in vzgojitelji, posebej pa še na oblike in načine dela z mladino, ki bi naj v šoli rastle v samostojne, delavne, samoiniciativne in pozitivne ljudi.

Ob tem pa stojimo nujno pred vprašanjem: ob čem bodo rastle taki ljudje? Odpira se vprašanje, ki se nam zdi izvirno materialno, pa je v svojem bistvu prav toliko, če ne še bolj — pedagoško. To je vprašanje knjižnic, učil, učbenikov, kabinetov, delavnic itd. na naših šolah.

NEKAJ ŠTEVILČNIH PODATKOV

V ljubljanskem okraju, kjer je v osnovnih šolah in nižjih gimnazijah skoraj 30.000 učencev, imamo šolske knjižnice na vseh šolah (163 osnovnih in 22 nižjih gimnazij). Vse knjižnice štejejo po dobljenih podatkih 54.111 knjig. Velika večina teh knjig je novejša iz let po osvojitvi. Številčno so močnejše so učiteljske knjižnice, v katerih imamo nad 63.000 knjig, od teh skoraj 25.000 leposlovnih. Marsikoga bo visoko število najbrž začudilo, saj pride ca 50—60 knjig na enega učitelja, medtem ko imamo v šolskih knjižnicah samo ca 2 knjigi na učenca. Vendar moramo takoj pojasniti, da so v teh knjižnicah neštete učne knjige še iz časov stare Jugoslavije in Avstro-ogorske, najraznovrstnejše metodne, pedagoške in druge strokovne knjige, ki so danes lahko še samo študijski material. V primerjavi s temi že davno zastarelimi in večinoma neuporabnimi knjigami pa je novejša pedagoška literatura v učiteljskih knjižnicah sorazmerno zelo malo. Da bo naša nadaljnja razprava popolnejša, dodajmo še število o finančnih sredstvih, ki jih imajo šole v letošnjem proračunskem letu za šolske knjižnice. Skupna proračunska sredstva za knjižnice v vseh občinah so bila za leto 1956 predvidena v višini 2.639.500 din. To je seveda za oboje: za šolske in za učiteljske knjižnice.

Polirni stroj na nožni pogon ni noben primitivizem, kajti le tako je mogoče leče polirati dovolj fino, z vso potrebno natančnostjo, ki jo na električnih strojih ni mogoče doseči.

Nekaj otrok in 300.000 din za začetek

Dobili so dotacijo 300.000 din in pričela se je pionirska proizvodnja. Ne samo zato pionirska, ker dotuje te industrijske panoge sploh nismo imeli, ampak tudi zato, ker so bili mladi delavci, s katerimi je tovarna pričela, zares še skoraj pionirski.

ODBORI IN KOMISIJE IZVRŠNEGA SVETA LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Uradni list LRS z dne 11. okt. 1956 prinaša odlok o sestavi odborov in komisij izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS.

Odbor za notranjo politiko sestavljajo: predsednik Stane Kavčič, podpredsednik Izvršnega sveta; člani: Milko Goršič, član izvršnega sveta in predsednik Sveta za šolstvo LRS, Boris Kocijančič, član izvršnega sveta in predsednik Sveta za kulturo in prosveto LRS, Niko Silih, sekretar izvršnega sveta, Olga Vrabec, član izvršnega sveta in predsednik Sveta za zdravstvo LRS, Mitja Ribičič, državni sekretar za notranje zadeve.

član izvršnega sveta in predsednik Sveta za kulturo in prosveto LRS, Olga Vrabec, član izvršnega sveta in predsednik Sveta za zdravstvo LRS, Mitja Ribičič, državni sekretar za notranje zadeve.

Komisija za pomilostitve sestavljajo: predsednik Milko Goršič, član izvršnega sveta in predsednik Sveta za šolstvo LRS; člani: Ada Krivko, član izvršnega sveta, Niko Silih, sekretar izvršnega sveta.

Komisija za vprašanja produktivnosti dela in za delovna razmerja sestavljajo: predsednik Tone Bole, član izvršnega sveta; člani: dr. Aleksander Bajt, univerzitetni docent, Marvici Borc, tajnik Republiškega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, dr. Marjan Dular, sekretar za delo, ing. Ivan Grudnič, direktor Zavoda za proizvodnjo organizacije dela in varnosti pri delu, ing. Božidar Guštin, direktor podjetja Litostroj, ing. Viktor Kotnik, direktor Zavoda LRS za gospodarsko planiranje, ing. Ludvik Kramžar, sekretar za industrijo in obrt, ing. Marjan Lavrenčič, uslužbenec podjetja »Iskra«, Kraml, Rado Miklič, načelnik v sekretariatu izvršnega sveta za delo, ing. Stojan Perhac, direktor Tovarne avtomobilov TAM, Maribor, Janko Rudolf, predsednik Republiškega sveta Zveze sindikatov za Slovenijo, ing. Viktor Turjak, direktor Zavoda za raziskavo materiala in konstrukcij, ing. Vilko Vučič, znanstveni sodelavec v Ekonomskem inštitutu LRS, Franc Zorko, načelnik tajništva za delo in Okrajnem ljudskem odboru Maribor.

Komisija za vprašanja produktivnosti dela in za delovna razmerja sestavljajo: predsednik Tone Bole, član izvršnega sveta; člani: dr. Aleksander Bajt, univerzitetni docent, Marvici Borc, tajnik Republiškega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, dr. Marjan Dular, sekretar za delo, ing. Ivan Grudnič, direktor Zavoda za proizvodnjo organizacije dela in varnosti pri delu, ing. Božidar Guštin, direktor podjetja Litostroj, ing. Viktor Kotnik, direktor Zavoda LRS za gospodarsko planiranje, ing. Ludvik Kramžar, sekretar za industrijo in obrt, ing. Marjan Lavrenčič, uslužbenec podjetja »Iskra«, Kraml, Rado Miklič, načelnik v sekretariatu izvršnega sveta za delo, ing. Stojan Perhac, direktor Tovarne avtomobilov TAM, Maribor, Janko Rudolf, predsednik Republiškega sveta Zveze sindikatov za Slovenijo, ing. Viktor Turjak, direktor Zavoda za raziskavo materiala in konstrukcij, ing. Vilko Vučič, znanstveni sodelavec v Ekonomskem inštitutu LRS, Franc Zorko, načelnik tajništva za delo in Okrajnem ljudskem odboru Maribor.

V. plenum Ribiške zveze Slovenije

V nedeljo 14. oktobra je bil v Ljubljani V. plenum Ribiške zveze Slovenije, ki so se ga udeležili poleg predstavnikov vseh ribiških društev in nekaterih družin tudi predstavniki ribiškega odseka pri Kmetijskem inštitutu Slovenije, društva in Pribinje in društva akvaristov v Ljubljani. Plenum je obravnaval predvsem vprašanje reorganizacije ribiških društev in društin, načrt vlaganja ribjega narasaja za leto 1957 ter nekatera druga gospodarska in organizacijska vprašanja ribištva v Sloveniji.

Največ časa je bilo posvečeno razpravi o vprašanju reorganizacije v ribištvo, zlasti pa o osamosvojitvi ribiških društev in osnovanju okrajnih ribiških zvez. Organskemu razvoju in krejitvi društev so doslej tak ribiška društva kot Ribiška zveza Slovenije posvetili največjo pozornost. Društva so dobivala vse večje naloge in odgovornost pri upravljanju voda in bile se doslej, čeprav le kot pomožne organizacijske enote, v znatno oporo in pomoč upravnim odborom društev. Zato je bil v njih nadalnje decentralizacije in demokratizacije dela v ribištvo pomemben predlog za popolno osamosvojitve društev in reorganizacijo sedanjih društev v zveze ribiških društev.

Plenum je dalje obravnaval razna vprašanja v zvezi z gospodarskimi načrti ter sprejel obvezni načrt vlaganja ribjega narasaja in mladice za leto 1957 za vso Slovenijo. Po tem načrtu bodo ribiška društva prihodnje leto vložila v salmonidne vode preko 4.300.000 ribjega narasaja.

Plenumu so razpravljali tudi o prihodnjih občinskih zborih društev, ki bodo od 20. januarja do 10. februarja 1957, o organiziranju tečajev za ribiške čuvaje in gospodarje društev, ki bodo v zgodnji pomladi prihodnjega leta v ribogojnici Kobard ter o raznih drugih vprašanjih.

Ob zaključku je plenum sprejel ustrezne sklepe, pomembne za nadaljnji razvoj in krepitev sladkovodnega ribištva v naši republiki.

Sentjur

V nedeljo 21. oktobra se bodo Sentjurčani oddolžili 132 padlim borcem in žrtvam fašističnega nasilja z odkritjem spomenika. Svečanosti se bodo začele že v soboto s slavnostno akademijo. Po sentjurških hribih pa bodo zagoreli kresovi, ki bodo Sentjurčanom naznanili ta praznik. V nedeljo bo po budnici odkritje spomenika ob 10, uru pozneje pa bo spominska svečanost na sentjurškem pokopališču, na grobu znanega koroskega borca Malgaja. Pripadatelji upajo, da jih bodo ob tej priložnosti obiskali številni sorodniki in znanci padlih borcev ter žrtve fašističnega nasilja, pa tudi nekdanji borci in aktivisti, bivši koroski borci in drugi.

Zima je blizu. Zagrebška podjetja »Gora«, »Suma« in kakor se že imenujejo z vsajimi zvočnimi florisističnimi imeni, se niso posebno odlikovala. Zbrala so lepo denar že spomladi, mnogi pa sedaj sklepajo z majhnimi otroci po slabih stanovanjih, kajti s samimi vplacilom se nihče ne more opreti. Pravijo, da je to nekakšna učinkovita finančna novost, zbrati denar vnaprej, ko pa ubogi kupec reklamirano dobavo premoaga ali dru, mu sporode, naj doplača za dražji premog, ker scenečnega trenutno ni. Pri nas v Zagrebu na ta način rešujejo vprašanje velikih vsot: sprejmejo predvsem, z njim kupujejo les, drva in premog pri proizvajalcih, obrstni ne obratujejo, kar pa se tiče potrošnikov, — saj smo skoro vsi socialisti — zavarovani in če je zaradi prehlada po ambulantanah več ljudi, naj delajo naše zdravstvene moči, saj bi morala privatna praksa tako ali tako postati izidniti.

Zagrebsko pismo

Da prihaja zima, je najboljši znak tudi to, da narasča gradbenja dejavnost. Kopolje temelje za največji neobčutni gradnji v Zagrebu, začenejajo graditi vsaj 50 novih objektov, ulice razkopavajo, začeli so tudi asfaltirati, ne zaostaja pa tudi tramvajsko podjetje. Razkopali so ravno osem ulic, ki jih popravlja in polagajo tračnice na prago. — Hodijo ljudje mimo teh gradbenih del in komentirajo vse to na razne načine. — Toda glavni vzrok je znan le malemu številu ljudi, — treba je izkoristiti kredite do konca leta, čeprav bi zima uničila betonske naprave, čeprav bi se zmrznil asfalt dvignil, kakor da so se pojavili kakšni zimski krsti. Kdo bi se oziral na take malenkosti. Če bo škoda, bodo zopet na čemo izkoristili nove kredite, da ne propadejo.

Tako je po poročilu šolskih inšpektorjev na primer v občini Dobravci predvideno za šolske knjižnice v letošnjem proračunu za vse šole 73.800 din. Od začetka leta do jeseni so šole dobivale samo akcijacije za najnujnejše potrebe in knjig niso mogle nabavljati. V jeseni pa je občina zasela vse kredite za učila in knjižnice za krije stroškov za higienske naprave na šolah. Nekaj podobnega se je zgodilo v finančni stiski. Se težji je položaj v občini Cerkljani, kjer nima v letošnjem proračunskem letu nobena šola niti dinarja kredita za knjižnice in učila. Posebej moramo opozoriti na primere, kjer imajo sicer precej razumevanja za nižjo gimnazijo, zelo malo pa za osnovno šolo. V občini Mengeš n. pr. osnovna šola sploh nima učiteljske knjižnice, pa tudi 29 dinarjev za otroka za knjižnico je zelo nizka postavka. V občini Vrhniki imajo sicer za šolske knjižnice 62.000 dinarjev, toda od tega odpade na gimnazijo kar polovica (30.000 din), na vse ostale šole (10) pa samo 32.000 dinarjev. Podobnih, četudi ne tako ostrih primerov bi lahko našli še vedno.

Dalje prihoduje.)

Občinski praznik Loške doline

Te dni bodo v Loški dolini že tretji praznovali svoj občinski praznik v spomin na 19. oktober leta 1941, ko so naši borci za svobodo napadli Ložo. Za nekaj dni po tem napadu pa je pridrvilo v dolino nad 500 Italijanov, ki so počeli razna grozodejstva. Samo v Ložu so požgali okrog 20 hiš in ubili čez 30 domaćinov.

Na sam praznik dopoldne bodo priredili svečano akademijo, pri kateri bodo sodelovali godba iz Lože, moški pevski zbor »Svobodec«, dijaki gimnazije, učenci osnovne šole v Starem trgu in TVD »Partizane«. Po akademiji bo komemoracija pri spomeniku padlih borcev na Ulaki.

TRGOVSKO PODJETJE »LESNINA« LJUBLJANA

sporoča vsem imetnikom oštevilčenih letakov, odvrenih nad Zagrebom v času Zagrebškega jesenskega veleselja, da je bila

izžrebana številka 309

Imetnik letaka z reklamnim besedilom trgovskega podjetja »Lesnina« Ljubljana in številko 209, naj se osebno javi pri trgovskem podjetju »Lesnina« Ljubljana, prodajalna Zagreb, Palmotičeva štev. 26 ali v Centrali za FLRJ v Ljubljani, Parnova ulica štev. 37, zaradi prevzema kuhinjske opreme, najkasneje do 30. novembra 1956, ker po tem roku zapade upravičenost zahteva.

IZŽREBANI PREJME ZA NAGRADO KUHNJSKO OPREMO TIPA »KRIM«.

VESELI VETER

Pod tem poetičnim naslovom je pri Cankarjevi založbi v Ljubljani izšla knjiga esejev Filipa Kalana. Knjiga obsega tri dele in v njih naslednje sestavke: prvi del: Na partizanski straži, Dva poizkusa, Dvorni poet revolucije, Mojster med mladimi, Zapiske o dveh mladih; drugi del: Veseli veter; tretji del: Beseda o patosu, Ječe, talci, tabornišča, Petdeset linorezov, Tri pobode, Bralci, ki mu Ka-

lanovo delo ni neznano, povedo ti naslovi, da gre za knjigo izdajo njegovih starejših in novjših razmišljanj in pripovedi; o partizanski umetnosti, o kulturnih pojavih v času narodno-osvobodilne borbe.

Filip Kalan, po študiju arhitekture, po poklicu gledališki strokovnjak in kulturni zgodovinar in po talentu pisatelj, je že pred vojno objavjal odlične in duhovito eseje in kritike. Nena-

vedno široka kulturna razgledanost in izbruseni individualni slog ga danes stavljata med vrhovne slovenske esejistike. Se več: po tematični in po obliki je Veseli veter edinstvena knjiga, saj tako izrpolni in na takšni kulturni ravni partizanski umetnosti pri nas še nihče ni pisal. Filip Kalan je doma na vseh umetniških področjih in njegovo pisanje enako tehtno obravnava vse tri poglavne oblike,

v katerih se je manifestirala partizanska umetniška tvorčnost: literaturo, gledališče in grafično. Po tem zaporedju je tudi urejena snov njegove knjige. Prvi trije eseji, Na partizanski straži, Dva poizkusa in Dvorni poet revolucije, so posvečeni Mateju Boru, njegovim partizanski poeziji in dramatik. Zlasti prva dva sta napisana zelo sveže in neposredno, s ostrim in jasnim kritičnim, medtem ko je slednji, čeprav bolj sintetičen in novejšega datuma, manj učinkovit, če amem uporabiti to literarno merilo. Mojster med mladimi — to je Oton Župancič, ki je prvi zaklical v viharni čas: Pojte za menoj! Kalan spoštljivo in razumno preiskuje in ocenjuje motive, ki so gnali velikega pevca slovenske moderne, da je v najlepšem času znova zbral svojo pesniško silo. Zapiska o dveh mladih veljata Kajuhu in Petru Levču. Prvi je bolj memoarski in pletenega značaja, medtem ko je drugi bolj ali manj priložnostna, toda točna osvetlitev Levčevega partizanskega opusa.

Kakor daje slutiti že kombinacija naslova, je Veseli veter osrednji del in značilno jedro knjige. Posvečen je nastanku, razvoju, uspehom, zgodam in zgodam partizanskega gledališča. A pravzaprav je življenje teatra zgolj izhodišče, kronološka nit, ki povezuje to pisanje, ali — če hočete — preteveza za čisto nekaj drugega: za intimno, lirčno pripoved o doživljanju partizanstva, za izpoved o tem, kako je partizanstvo doživljalo in doživlja kulturnik. Na položaju direktorja Slovenskega narodnega gledališča na osvobojenem ozemlju je bil Kalan v središču taktarnega kulturnega dogajanja. In kot tak je bil seveda predvsem dolžan napisati historiat ali kulturnozgodovinsko analizo ali kroniko te naše znamenite gledališke ustanove. Zada kot rečeno, gledališka kronika je zgolj okvir, zgolj standartska dolžnost, ki je menda avtorju samemu neprijetna in odvečna, kolikor gre za suho faktografijo: kajti resnici na ljubo je treba povedati, da so poglavja, ki obravnavajo izključno repertoarne dogodke v partizanskem teatru, najmanj zanimiva, čeprav se je avtor trudil, da bi jih oživil s sočno pripovedjo in iznajdljivimi stilističnimi prijemi. Ne zato, ker bi bila umetniška zgodovina tedanjega gledališča nezanimiva, marveč zato, ker jo ostalo gradivo, ki je povečini osebno izpovedno, po zanimivosti nadkripuje. To so pristni memoarski odlomki, literarni, lirčni popisi velikega časa, estetske meditacije, intimna doživljanja ob velikih kulturnih in političnih dogodkih, to je družbena zgodovina in to so drobna, fragmentarna doživljanja kraja in časa: Veseli veter je pisan konglomerat, ki se razrašča daleč preko esejistične zasnove, je mikavna memoarska lektira, ki pa ji manjka zenejalneve memoarske natančnosti, je zametek lirčne epopeje, ki pa ni dosegla pravega literarnega razmaha, je zbirka blesteh z zapisi, pa tudi maice zmeđenih doživljanj. Zdi se mi, da je način dela zakrivil, da Veseli veter ni tisto, kar naj bi bil in kar bi

lahko: zdì se mi, da je nastal kot zvarek, čeprav nad vse skrben zvarek, najrazličnejših literarnih elementov, tako da doživlja in vrednoti v njem niso izravnanane ali uravnane po enotnem navdihu. Kalanovo pero je pač predvsem pero občutljivega pisatelja, lirika, v sicer silkovitih in žarečih podobah, ki jih ustvarja, pa se širše konture zgodovinskega razbora megla in gube.

Vito Globočnik: Avtoportret

PREZGODAJ PREKINJENA POT

OB SPOMINSKI RAZSTAVI VITA GLOBOČNIKA
Ob Tednu muzejev so v Mali galeriji v Ljubljani odprli spominsko razstavo izbranih umetniških del pokojnega partizanskega slikarja Vita Globočnika.

Avtor, rojen 1917, je bil izrazit umetniški talent, ki je sicer brez akademskega naslova — začel študij na zagrebški akademiji pred vojno namreč ni dokončal — s svojo umetnostjo vendar zvesto nudil ogledalo težkemu času, v katerem je živel. Med okupacijo je deloval kot aktivist, bil nato v internaciji do kapitulacije Italije. Zatem pa v partizanih, kjer je ob koncu delal zlasti v Centralni tehniko ter s svojimi pretesljijskimi risbami ter lesorezi zapustil dokument taktarne borbe in trpljenja. Del tega je objavil tudi po osvoboditvi v grafični mapi »Herrenvolk«. Zal pa je, bolan za tuberkulozo, ki se jo je nakopal med vojno, prezgodaj umrl že leta 1946. Ob desetletnici njegove smrti je zdaj Muzej narodne osvoboditve iz njegove bogate in številne umetnostne zapuščine, zlasti mnogih skic in map, ki jih je pokojnikova žena slikarka Alenka Gerlovič, v celoti podarila muzeju, pripravil manjšo razstavo njegovih izbranih del.

Na razstavi v Mali galeriji je zbranih čez 50 Globočnikovih olj, akvarelov, grafike in risb, v katerih se povsod razodeva živ umetnikov refleks na dogajanje v okolici. Če je v obširnejšem ciklusu osnutkov za upodobitev slovenskih kmečkih upov iz leta 1942 nedvomno prišlo do izraza spontano puntarsko razpoloženje slovenskega umetnika ob začetku okupacije, se je ta njegov odnos v osondi nacističnega nasilja pozneje še stopnjeval. Večina njegovih razstavljenih del obravnava prav motive iz partizanskega življenja, okupatorjevih zločinov in internacije. V svojih skicah iz Padove, kjer je upodobil mnoge portrete taktarnih slovenskih soltnerincev, je sicer fragmentaricen, a dragoceno dokumentaren. V šestnajstih listih grafične mape Herrenvolk pa se že podaja v izrazito ekspresionistično obdobjo vojne in okupatorjevega razvratu, ne le iz nacionalnih in socialnih vidikov, ampak tudi iz moralne plati. V svojih motivih iz Črmošnjice je nasprotno nekoliko umiril in ponekod dosegel celo lirčna razpoloženja. Kljub dokumentarni resničnosti njegovih drobnih risb, kot je na primer skica Na morišču, pa ostaja tudi v teh dokumentih individualno preprosto in pretesljijsko. Njegovi osnutki za Partizanske kolone nosijo v sebi nekaj epično-legendarnega. Seveda je ponekod lahko zaslediti tudi kako pobornost temu ali onemu drugemu avtorju. Tako na primer spominjajo njegove perorisbe s partizanskimi motivi nekoliko na Pirnato, veliko olje Pokoj na vasi s svojo grotesknostjo pa morda kljub različnosti motiva na vzdruje zgodnjih Miheličevih Kurentovanj. Sicer pa je v svojih oljnih upodobitvah partizanskih motivov prav Globočnik začel pot, ki je danes sledi Ivo Šubic. Njegov ekspresionistični črt pa je prišel do izraza tudi v barvnih akvarelih, kjer mu tehnika in barvitost služi za to, da predpreta grozljivo in žalostno občutek, ko gleda mater s otrokom na pogorišču ali begunec, ki jih je poglala okupacija po listi poti trpljenja, kot jo je hodil sam umetnik. Skoda, da se je ta skupna pot, prav takrat, ko bi lahko postala lažja in lepša, prekinila. bp.

Vito Globočnik: Kolona v dežju (Črmošnjice 1944)

NAŠA ANKETA

KINEMATOGRAFI PODJETJE ALI USTANOVA?

ZORKA PERSIČEVA, DIREKTOR MLADINSKE KNJIGE IN ČLANICA KOMISIJE ZA ODKUP FILMOV

Mislim, da kinematograf ne bi smeli biti komercialna ustanova. Sedanja svoboda na tržišču z odkup filmov, ki traja zadnja leta, in sedanjih komercialnih filmov to potrjuje. Mnogi filmi so taki, da bi jih bilo z vzgojnega stališča bolje opustiti, vendar je glede tega v večjih kinodvorcih položaj nekoliko bolj, saj tu pridejo hkrati s slabimi komercialnimi filmi na program tudi sicer komercialno manj tekoči, a vsebinsko bolj, težje pa je v manjših kinodvorcih, kjer morajo kinematografi predvajati vse, oziroma izbirajo prav komercialne filme, samo da podjetje ne propade. Razen tega morala kinematografska podjetja izdati velike vsote za nabavljanje leč, oglja za obločnice in podobno iz uvoza, na temelju faktorjev, kar vse podjetje finančno obremenjuje. Zato mislim, da bi morala biti za kinematografe nekakšna zaveza v tem smislu, da bi bili ustanova s samostojnim financiranjem. Če je to lahko vselej, bi ta položaj pač lahko imelo tudi kinematografsko podjetje. O teh vprašanjih smo razpravljali tudi v mesnem oziroma okrajnem svetu za kulturo in s tem predlogom propadli, vendar pa to ni mesto, kjer bi se dalo reševati to vprašanje, ampak je treba najti rešitev v splošnem jugoslovanskem merju. S tem, da bi imeli kinematograf finančno ugodnejši položaj, ne bi bili tako trdnost vezani na zaslužek, ki je za njih nujen, če se hočejo vzdrževati ter plačevati personal, surovine in davčne dajatve. Jasnje pa, da ima po drugi strani tudi veliko odgovornost odkup filmov, kjer bi morali svetbi za pregled filmov voditi resnejšo politiko. Seveda pa, če pravim resnejšo

to ne pomeni, da bi morali odkupovati samo strogo resne filme. Nasprotno, gre za široko politiko, kajti filmski program je nedvomno lahko tudi zabaven, vendar ni prijeten, in ni nujno, da je slab film isto kot kavbojski film, slabi so lahko tudi drugi filmi. Vsekakor pa je film tista vrst umetnosti, ki jo občuje največje število ljudi in zato je zanjo odgovornost tem večja.

KAREL GRAHEK, DIREKTOR KINEMATOGRAFSKEGA PODJETJA V LJUBLJANI

O tem vprašanju je bilo že dosti govora. Po mojem mnenju bi bila najpametnejša ustanova, da bi kinematografi dobili položaj ustanove s samostojnim financiranjem. Potem bi lahko vodili tudi primernejšo kulturno politiko, seveda, če bi bilo zanesljivo, da bi okrajni ljudski odbori oziroma merodajni organi v primeru primarnikajanja za to plačilo jamčili. Seveda pa to ni v skladu s sedanjim zakonom in ustaljenim pojmovanjem, da naj se kinematografi vzdržujejo sami, ali pa da naj se jih zapre. Vsekakor pa je v sedanjem položaju veliko primernejše, če se več kinematografov združi v eno podjetje oziroma eno upravo. V Ljubljani se na primer kaže združitev kinematografov kot zelo uspešna, saj v takem okviru je veliko manj dodatkov za upravo, hkrati pa se zberejo vendar tolikšni dohodki, da se lahko vsako leto izvede večja investicijska opravila in obnove dvoran. Sicer pa za večje kraje ne dvomim, da kinematografi kot podjetja ne bi mogla biti aktivna, težje je vprašanje za kinematografe na podeželju. Pri teh so v Srbiji zelo uspešno izvedli prakso, da se je po okrajih pet ali šest tamkajšnjih kinematografov združilo v eno podjetje. V tem smislu so dobila navodila tudi republiko-

trgovinske zbornice. Vendar se ponekod pri vodstvu manjših kinematografov čuti protu temu odpor. Kar pa se tiče izbire filmskega programa, je brez dvoma bistveno vprašanje, kako je z distributerji, se pravi, kaj oni kupujejo in uvažajo. Tu bi bilo treba predvsem spremeniti podjetje v ustanovo, kajti zdaj odkupujejo predvsem tisto, kar je najbolj komercialno, ne glede na kvaliteto. Tudi število razpoložljivih filmov bi moralo biti večje. V Ljubljani bi potrebovali letno vsaj 250 premierskih filmov, da bi bile dvorne res izkoriščene, vendar dobimo samo okrog 140 filmov, tako da smo prišlijni vse odigrati, ne glede ali so bolj ali manj primerni. Če bi bila izbirna večja, bi lahko izbrali, kaj je na primer primerno za mladino, zdaj pa gledamo nujno komercialno matematično, ker je slaba premiera še vedno domonejša kot dobra repriza. Sicer pa je obisk kinematografov samo v Ljubljani lani znašal skoraj 2.800.000 obiskovalcev, od posameznih filmov pa so imeli letos v prvem polletju v kinu Union največ obiska Moga kima (32.700), v Slogi Žena z Neapeljskih ulic (34.022), v Komuni pa Kraljica Kristina (29.800).

SLOVO OD PARTIZANSKEGA TEATRA

(ZAKLJUČNO POGlavJE VESELEGA VETRA)

In tako se naša zgodba polagoma izteka: Zadnje dni v marcu so nam rekli, da se pripravljajo velike stvari, prijete in neprijete, in da bo tu na osvobodjenem kar mrgolelo sovražnih enot in da se bo vse tisto znova začelo, znova in zadnjič, hajka in noč in vse tiste brigadne neučestnosti, in da naj pospravimo svoj arhiv in svoje kostume in svoje sminko in vse tisto, kar sodi med gledališke rekvizite, in da naj podemo na pot. In tako smo vse lepo pospravili in smo se poslovlili od znancev in prijateljev in jim nismo nič povedali, kaj se vse pripravlja, in nato smo šli na svoje zadnje gostovanje. Sedli smo v letalo, v velik in udoben vojaški Douglas, komaj deset minut potem, ko so Nemci z bombardirali naše letališče v Beli krajini, sedli smo in odleteli v Dalmacijo, sredi pomladi, sončen dan je bil in ko smo pristali v Zadru, sem se nenadoma spomnil, da je bil to moj rojstni dan in da sem se že zelo postaral, tako med vojno in sploh, in da mi je že petinrideset let. Kolo zgodovine pa se je vrtele naprej, brez osebne koledarja in z novim zaletom: vse te letalske potnike z osvobodjenega je bilo treba nekje naseliti, naseliti za novo delo, naseliti za nastope in za vse tisto, kar se bo, kar bo v tej pomladi, v tej mirni, svetli, zmagoviti pomladi.

Ustanovili smo si svojo bazo v Zadru, nedaleč od dalmatinske baze slovenske glavnega štaba: ta je bila v Biogradu. Igrali nismo več veliko. Uprizorili smo nekaj mitingov na štabi bazi, poslali smo svoje pevce na koncerte v Split in Šibenik, za Štiritelnicu Osvobodilne fronte pa smo v Zadru uprizorili »Raztganec«, za hrvaške aktiviste, za tiste Zadrčane, ki so še ostali v tem docela z bombardiranim mestu, in za Angleže: tem smo iz zavestniške ljubeznivosti in za pravilno razumevanje avtorjevega besedila prevedli obris dramske vsebine v njihov jezik. In vse je bilo zelo nemirno in nekako neurejeno: pripravljali smo Bora, Moliera Čehova za nastope po velikih odrih v osvobodjenih mestih.

Ustanovili smo si svojo bazo v Zadru, nedaleč od dalmatinske baze slovenske glavnega štaba: ta je bila v Biogradu. Igrali nismo več veliko. Uprizorili smo nekaj mitingov na štabi bazi, poslali smo svoje pevce na koncerte v Split in Šibenik, za Štiritelnicu Osvobodilne fronte pa smo v Zadru uprizorili »Raztganec«, za hrvaške aktiviste, za tiste Zadrčane, ki so še ostali v tem docela z bombardiranim mestu, in za Angleže: tem smo iz zavestniške ljubeznivosti in za pravilno razumevanje avtorjevega besedila prevedli obris dramske vsebine v njihov jezik. In vse je bilo zelo nemirno in nekako neurejeno: pripravljali smo Bora, Moliera Čehova za nastope po velikih odrih v osvobodjenih mestih.

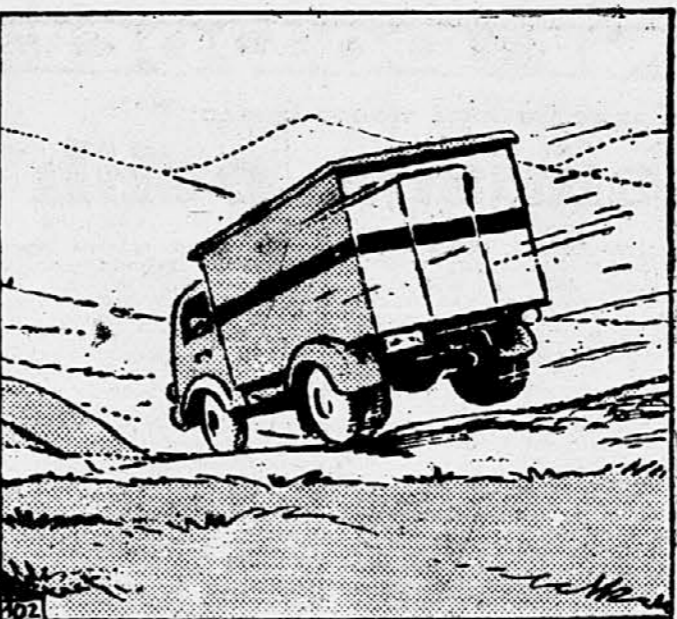
ki je padel v družini. Poslali smo ga iz Zadra s kamionom slovenske tiskarne »Tone Tomšič« domov po kulise in padala, dal sem mu pisimo s sezboj, in denar in svojo pištolo. Lika in Gorski Kotar sta bila takrat že svobodna, le kdaj pa kdaj so cesto ogrožale raztresene ustaške tolpe. Pred Vinico so kamion napadli Nemci in ustaši, fant je skočil z voza, tu je poznal sleherni kraj. Kamion se je prebil brez žrtve in brez zamude, Matija pa je bil varen. Ustaši so ga oropali in zverzinsko razmesarili.

smo lepo oblečeni, imeli smo nove uniforme in dekleta so slekla vojaške bluze. Sprehaja se po sončni obali v tenkih krikih in v prosornih blazah, vozila so se na džipih in na mitingih so se rada smejala. In vendar nam ni bilo dobro pri srcih: vedeli smo, da je za vselej konec hajk in dežja in snežnih zametov in dolgih neprespanih kolon in vendar so bile za vselej za nami tudi čudovite ure tabornega ognja, ure nočnih svečanosti, ure nepozabnega tovarštva v veselih in žalostnih dneh dolgih in velikih let, bilo je konec partizanstva, konec partizanskega teatra. Vedeli smo, da smo se vsi mladi in nezkušeni in da se bomo porazgubili med drugimi gledališkimi ljudmi, ki bodo živeli svoje življenje še po starim, med navadami in razvadami, ki bodo nam že tuje. In na to smo mislili, da je pot do prave umetnosti še daleč in da je bilo vse to naše gledališče samo živahen Liput.

Z Rembrandtovo rasstavo: Usmiljeni Samaritan

Glavica na Severu MIMI MALENŠEK MIKI MUSTER

100. To je ničvredna sodrga. Je trdil o njih Tapart, ki je kraje in razmere najbolj poznal. Pošten Indijcanc ali Eskim nikoli ne berjo. Dober Eskim loli poletni severne jelene in košute, da preskrbi svoji družini hrane, pozimi pa lovi polarne lisice in pripravlja kožuhovino za prodajo. Mala miss naj se ne razgovarja z otroki v šotorih.

101. Tako je v sanjnih doživljajih naglo minulo petletje. Po prvem doletju je pritalni maroz. Hrubi se so odeli s snegom. Takrat je rekla očka: 'Kmalu bo zima in dela na terenu bo konec. Čez simo bova z Billom uređila isledke. V teh krajih je več prometa, kot sem pričakovala. Toda, Stella, ali ne bi pred najhujšim mrazom se enkrat šli v pristanišče?

102. Mama je ogledala in nekoga dne so se odpravili vsi: očka, mama, Lučka, Tom, Boberec, Taparte in celo Tedi. Spet so se vozili po znaani poti in v poldrugem dnevu so prišli na cilj. Očka in Bill sta se naginjala nekaj prijateljev. Z vseh strani so se sgrinjale ladje v mestecu, da si nakupijo potrebnih reči in se še malo poveseľijo pred neskončnimi simaki meseci.

KINO

SPORED ZA SREDO
UNION: jugoslov. film 'SNE OBRACAJ SE, SINKO, BRUK'
KOMUNA: sovj. film 'VESELE ZGODBE VOJAKA BROVINKA'
SLOGA: ameriški barvasti film 'DOLINA MASCEVANJA'
SISKA: ameriški film 'LITECI VRAGI'
Mladinski kino salo, Kofnikova ul. 8: Danes zaprti. V četrtki predvaja za mladino jugosl. komedija ruski film 'BELA JE DEKLICA'.
NARODNO GLEDALIŠČE
RADIO
UMRLI
GASLIKO DRUŠTVO STRAŽIŠČE
FERNI GLOBE (LEBAR)
RADIO
SPORED ZA SREDO
SPORED ZA ČETREK
KOMPLETNO POSTELJO
MOTOR JAWA 350 cm
KROJKAŠKA POMOČNICA
ADMINISTRATIVNO MOČ
IZSEM OPREMLJENO SOBO
INOZEMSKI ZAKONSKI PAR
MIRNO IN SOLIDNO DEKLE
DVE PROSTORNI ENOSOBNI STANOVANJI

DNEVNE VESTI

KOLENDAR
Sreda, 17. oktobra: Mira
Četrtek, 18. oktobra: Lučka
Istrsko ljudstvo se danes spominja smrti Vladimira Gortana...

Po razstavi faksimilov Rembrandtovih grafik v Narodni galeriji, bo danes 17. t. m. ob 17. uri strokovno vodstvo...
V sredo 17. 10. in četrtek 18. 10. sta javna tekmovalna dneva mladih glasbenih umetnikov...

De-De
Kampanja za praznike

V NOVI ZACETNIŠKI DRUŽBNI PLESNI TEČAJ, ki bo jutri v četrtek ob 20.30 zvečer v 'Centralni plesni šoli' - Petkovskovo nabrežje 45 (poleg Zmajevskega mosta) sprejemamo predvsem še začetnice in nekaj začetnikov...
NARODNICOM 'LJUBLJANSKEGA VODNIKA'
Klub borcev NOB 'Kosmač-Klemenčev'

OKRAJNO GLEDALIŠČE PTUJ
Sreda, 17. t. m. ob 20: Karel Cappek: 'Matje, Premiera in izven...
Četrtek, 18. t. m. ob 20: Karel Cappek: 'Matje, Red' v 1. izvedbi...

PREDAVANJA
SLOVENSKO GEOLOŠKO DRUŠTVO
Vas vjudno vabi na ZBOROVANJE SLOVENSKIH GEOLOGOV ki bo 17. in 18. okt. v Ljubljani PROGRAM ZBOROVANJA 17. oktobra

OPERA
Sreda, 17. okt. ob 19.30: Rossini: SEVILJSKI BRIVEC, Abonma red
Četrtek, 18. okt. ob 19.30: Puccini: TOSCA, Abonma red D.
Sobota, 20. okt. ob 19.30: Rossini: SEVILJSKI BRIVEC, Gostuje Stanislav Jankovič, baritonist Beogradske Opere...

MESTNO GLEDALIŠČE
Sreda, 17. okt., ob 20: Albert Camus, Pavičini ljudje. Premiera.
Četrtek, 18. okt., ob 20: Albert Camus, Pavičini ljudje. Abonma red U.
Sobota, 20. okt., ob 20: Barillete-Grédy: Pero. Premiera.

OBVESTILA
ZVEZA PARTIZAN SLOVENIJE-RAZPIŠČE NATECAJ
za izdelavo osnutka lepšaka za IV. republiški partizanski zlet, ki bo od 28. junija do 1. julija 1957 v Ljubljani...

PARTIZAN SLOVENIJE
ZAHVALE
Izkrasno se zahvaljuje vsem, ki so spremili našino drago mamino ANO ZALOKAR na njeno zadnji poti...
Sreda, 15. 10. 1956.

UMRLI
Gasliško društvo Stražišče sporoča žalostno vest, da je preminil naš dolgoletni, delovni in častni član...

RADIO
SPORED ZA SREDO
Poročila: 8.00, 8.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.
5.00-7.00 Pester glasbeni spored; 7.00-7.25 Naš zborček; 11.00 Najmlajši pevci pred mikrofonom; 11.15 Cicibanom - oboer ank; 11.30 Modest Musorgski-Maurice Ravel; 11.30 Popularne melodije iz orkestralne glasbe; 12.00 Pionirski kotiček; 12.45 Zeleni ste - poslušajte; 13.00 Dnevni glasbeni spored; 13.00 Kmetijski glasbeni spored; 13.30 Kmetijski glasbeni spored; 13.30 Dnevni glasbeni spored; 13.30 Kmetijski glasbeni spored; 13.30 Kmetijski glasbeni spored; 13.30 Kmetijski glasbeni spored...

ZE DANES V PRODAJI
Ljubljani
IZ VSEBINE:
'Pravici je bilo zadoščeno'
'Kaj so naši potapljači na potapljanju Andrej Dorič'
PRODAMO kompletno napravo za mikro spretniranje, obstoječo iz dvovaljnega foularda - delovne širine 1600 mm in pokončnega sušilnega stroja s sedmimi bakrenimi valji in razpjalno verigo. - Bombažna tkalnica Vilmarje.

LEOPOLDA BAEBLERJA
je najiskrenejše zahvaljivo vsem, ki so v teh dneh sočustvovali z nami, mu darovali vence in cvetje ter ga spemili do preranega groba.
Prav posebno hvalo smo dolžni požrtvovalnim zdravnikom: primariju dr. Brandstetterju, dr. Slivniku in dr. Benediku, pevskeemu zboru za ganljivo slovo, lovcom za spremitvo na zadnji poti ter Fr. Resmanu in I. Petkošu za tople poslovilne besede. - Vsem prisrčna hvala! Baeblerjevi.

SOLSTVO
Tovarna dekorativnih tkanin, Ljubljana raspisuje študijski zbor za študente Tehnične fakultete, oddelke za kemijo, osek za tehnološko in organizacijsko inženjerski oddelki.
Geografsko društvo Slovenije vabi na predavanje prof. Avguština Laha o 'Geografskim in drugimi vprašanji naših stanovskih zvez'.
Razpisi
Na podlagi 90. člena Uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov raspisuje komisija za razpis mest direktorjev Občinskega ljudskega odbora Ljubljana Center

Umrl nam je naš TONČEK
Pogreb bo v četrtek, dne 18. oktobra 1956 ob 10. uri na Pivki.
Zalujoči: starši Marija in Ludvik Vilhar, brata Peter in Marko ter ostali sorodniki.
Pivka, 16. oktobra 1956.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE MARIONETE
Levstikov (Sentjaksobski) trg 2
Četrtek, 18. okt., ob 17: France Bevk: 'Lenuh Poljezun'.
Sobota, 20. okt., ob 17: France Bevk: 'Lenuh Poljezun'.
Nedelja, 21. okt., ob 11: France Bevk: 'Lenuh Poljezun'.
Prodaja vstopnic za vse predstave od srede dalje od 10. do 12. ure na upravi Resljeva c. 28. tel. 22-020 in pol ure pred vsako predstavo pri gledališki blagajni.

Slavko Bertossi
šolnik ekonomske fakultete
Pokopani ga bomo v Polju, dne 18. oktobra 1956, ob 16. uri izpred kapele v Polju.
Zalujoči:
sestra Jolanda, brat Jože in ostali sorodniki.

IZGUBIL SE JE BEL SETER, sliha na ime Brit. Najdajtelj naj ga proti nagradi vrne na naslov Koska, Saranovičeva 2, Ljubljana.
ZEMIM MENJATI SLUŽBO, najraje v knjigovodstvo ali administracijo, imam 4-letno prakso z znanjem stroješarje, Poudarbo pozna 'Knjigovodstvo' v ogl. odd.
AVTOMEHANIČNA DELAVNICA ROGAŠKA SLATINA sprejme takoj avtomehaničarja in zele-zostružarja. Pomudbe pošljite nameli in vojaščne prošli.
DVA PEKOVSKA POMOČNICA sprejmemo. Nastop službe takoj. Delovni čas: 8-12, 13-17.
PEKOVSKA POMOČNICA, sposobnega vseh del, sprejmemo v stalno zaposlitev. Rudnik: Ška pekarna, Zagorje ob Savi.
GOSPODINSKO POMOČNICO, večro samostojne kuhne, išče rodu, tridesetih let, naznanje, v gl. odd.
FRIZERKA, samostojna, dobra delavka, stalno službo. Nastop po dogovoru, Benda Vinko, frizer, Erjavčeva 15, Ljubljana.
BRIVSKO-FRIZERSKO pomočnico, dobro delavko, sprejmemo takoj. Merlak, Trubarjeva 76.
KROJKAŠKA POMOČNICA išče zaposlitev v Ljubljani. Naslov v ogl. odd.
ADMINISTRATIVNO MOČ z znanjem stroješarje sprejmemo, kaj Lahko začetnica, Veletrova ulica PREHRANA Ljubljana.
GAJBICE, vsakdo količinje, v znanju v delo po naročilu. Naslov v ogl. odd.
DVE REGISTER 'NATIONAL' BLAGAJNI prodamo. Cena po dogovoru. Pomudbe pošljite na Lekarno Kranj.
'PUČ' 250 cm prodam. Lahko na obroke. Naslov v ogl. odd.
KOMPLETNO POSTELJO z žimnico in močno omario s ploščo poceni prodam. S. P. Ljubljana Beethovnova 18/2 nadstropje, lev. Vogled od 14. do 17. ure.
MOTOR JAWA 350 cm, generalno popraviljen, poceni prodam. Poljezunjeva 39, Vič.
OMARO ZA OBLEKO, dvoali trodelno, kupim, Pišite dopisnico. Naslov v ogl. odd.
GOZDNO PARČELO oca na v bližini pod Rakeku prodam. Naslov v ogl. odd.
IŠČEM OPREMLJENO SOBO. Dam posejilo 30.000. Pismene ponudbe pod 'Takoj' v ogl. odd.
INOZEMSKI ZAKONSKI PAR išče weekend hiško (preko zime) soto ali garsonjero. Cenji ponudbe pod 'Holland' v ogl. odd.
MIRNO IN SOLIDNO DEKLE srednjih let išče prazno sobo proti dobremu plačilu. Naslov v ogl. odd.
DVE PROSTORNI ENOSOBNI STANOVANJI, v isti stavbi, za menjam za eno dvošobno s kabineto. ali trosobno stanovanje. Pomudbe pod 'Bežigrav' v ogl. odd.
NAJDIJTELA KOTLA ZA KUHANJE ZGANJAN, izboljšena od Luž do Klana, prosim da vrnem proti nagradi. Pri Blaznu Klanc 26, Kranj. 22235-10

